

ikke uden talent. Den polstrede Ugle er et godt eksempel, og et eksempel til efterfølgelse. Den er netop kommet i nyt optryk (med moderne ud-

derefter udgiverens kommentarer. Den er ofte befriende, altid vittige og i det store og hele drøbende for en holdning til kunsten, som ikke er

er paa bindet). Vi anbefaler den til to slags læsere: 1) læsere, som frygter lyrik, og 2) læsere, som skriver lyrik.

sund: Passiv ærbødighed. Paa den ene side viser antologien (bedre end nogen kronik), hvad det er de moderne digtere gør oprør imod hos

BERLINER BEITRÄGE ZUR SKANDINAVISTIK

Titel/
title: *Zurückbleiben. Tryk 1943–2001*

Autor(in)/
author: Erik M. Christensen

Kapitel/
chapter: »Publikum pifter«

In: Christensen, Erik M.: *Zurückbleiben. Tryk 1943–2001*. Berlin: Nordeuropa-Institut, 2001

ISBN: 3–927229–04–0

Reihe/
series: Berliner Beiträge zur Skandinavistik, Bd. 6

ISSN: 0933-4009

Seiten/
pages: 34–38

Diesen Band gibt es weiterhin zu kaufen. This book can still be purchased.

© Copyright: Nordeuropa-Institut Berlin und Autoren.

© Copyright: Department for Northern European Studies Berlin and authors.

Publikum pifter

Prostitution, kunst og publikum placeres i Jean-Luc Godards nyeste film. Morderisk, hævder kronikøren.

Jeg håber, sagde min kusine, »at publikum er bedre i aften«. Det generede hende, at publikum var kontrært, da hun så »Livet skal leves«. Der var næsten hele tiden uro i salen, der var alt udsolgt, men åbenbart solgt til de forkerte personer.

Det gentog sig, da jeg så filmen. Der var murren og uro, især oppe omkring lærredet på de første rækker, så vidt jeg kunne skønne, og bag mig på de bageste.

Man skal være forsigtig med at tillægge fremmede mennesker motiver, men det er nærliggende at tænke sig, at misfornøjelsen med »Livet skal leves« stammer fra skuffede forventninger. I udhængsskabene ser man dristige billeder. Flere damer i let påklædning, og det forlyder at filmen handler om prostitution i Paris. Forhåndsfantasien har muligvis spillet publikum et puds: filmen holder ikke, hvad man har lovet sig selv, piger i cellophan. Den spredte nøgenhed er ikke lækker, filmen dvæler ikke ved det pirrende, den smukke heltinde bliver ikke rigtig klædt af, men hun bliver skudt. Her piftede man kraftigt.

* * *

Der kan også tænkes en anden grund til den tydelige uvilje. »Livet skal leves« er opdelt i 12 små forløb, der adskilles af text, som siger, hvad der skal ske. Det er som i stumfilmens dage, og disse afbrydelser virker som stadige irritationer. Først siges historien i ord, og så kommer den i billeder. Man er vant til en anden fortælleteknik, og texterne virker som indgreb i publikums

ret til at fordybe sig i historien. Texterne kommer imellem publikum og filmen. Det er et indgreb i gamle rettigheder. Man pifter.

* * *

Der tales en del om folks passivitet for tiden. Nogle mener at folk sløves foran deres TV-skærm, at de vænner sig til at indtage alle slags produkter i samme stilling, liggende sløvt foran kanalen. Nu har vi jo ikke større mulighed for at belure folk foran skærmen. Privatlivet får man ikke adgang til, uden dér hvor man tilhører det, og éns egen kreds er altid speciel. Derfor er det interessant, at erfare, at publikum i biografen er aktivt. I det levende teater er mishagsytringer, ud over fredelig snorken, ikke registreret i mands minde. I biografen er de ikke helt sjældne.

Personlig var jeg bundet til lydhørhed fra først til sidst. Derfor irriterede publikums rastløshed de opladte sanser, og nu tager jeg hævn ved at vise, at publikum var i sin gode ret. Hævnen har adresse til filmens skaber (som aldrig får det at vide) og til publikum, som næppe aner hvad det gør, og som ikke læser kronikker. – På grund af den manglende chance for at min hævn skal nå sin adresse, kan man sige, at den blot er et stykke exhibitionisme. Det samme kan man sige om filmen.

* * *

Den meget smukke danske pige, som helt og holdent dominerer lærredet, hedder ifølge programmet Hanne Blarke og er gift med instruktøren. Hendes følsomme profil og åbne en face danner stillestående baggrund for filmens åbningstitler: skuespillernes navne, instruktør, lydmand o.s.v. Det første navn på listen er hendes, men der står ikke »Nana ... Hanne Blarke«. I stedet står der »Nana ... Anna Karina«.

Hendes drøm i filmen er at komme til filmen. Hun lader sig fotografere i håb om at blive opdaget. Hun fortsætter med at tænke på muligheden helt frem til filmens slutning. Een af hendes kunder på bordellet er fotograf, »film-fotograf«? spørger hun med sin sædvanlige drøm i begge øjne, »nej, fotografier« svarer manden. Som bordelkunde er han i øvrigt noget af en type. Han ønsker bare Nanas nærvær på sengekanten, mens han betjener sig af en an-

den pige, som Nana først må ud på gangen og skaffe. Deres handel ser vi ikke, lærredet fyldes i stedet af Nanas profil.

I den næstsidste billedrække i filmen lytter Nana til en ung mand som læser en historie højt. Den handler om en maler, der elsker sin model, og som langsomt skaber hendes portræt. Billedet bliver så levende, at maleren næsten taber vejret i forelskelse, når han ser på sit værk. Han fuldender det: se, det er et mesterværk, det er livet selv – i samme øjeblik var modellen død, tappet for liv. Mens denne historie læses højt, står Nana stille og lytter. Der er kun hendes skønhed at se på, dog hænger der et lille fotografi på væggen til venstre for Nana. Det er, ser vi, et billede af en velkendt Hollywood-stjerne.

»Livet skal leves« viser os – efter de indledende tekster med portræt af hovedpersonen – hendes ryg. Hun er set bagfra i en meget lang sekvens, hvor hun taler med sin mand, som hun er ved at forlade – hun vil tage sit liv alvorligt, hvad han knap er i stand til. Vi ser hende kun bagfra, men over hendes skulder står hendes spejlbillede i lokalets store spejl. Det er lidt utydeligt, vi længes efter at se hende skarpt, så smuk hun er. Det viser resten af filmen os levende.

* * *

Efter ovenstående skulle filmens mening stå nogenlunde klart: Hanne Blarke spiller i de indledende billeder, hvor åbningstitlerne vises os, skuespillerinden Anna Karina. Denne skuespillerinde er model for det kunstværk, som vi skal se, og som skal være en ny fremtrædelsesform for livet selv, et portræt af en kvinde. Portrættet begynder uklart, efterhånden bliver det skarpere. Det er et portræt af en kvinde, der vil til filmen. Hun har en erindring om en rolle, en birolle, fra en Lemmy film. Hun når frem til en ægte afbildning af en sådan gangsterfilm da hun til slut skydes ned paa grund af et pengespørgsmål mellem den mand, der vil sælge hende, og de personer som vil købe hende. At dette virkelig er kunstens skæringspunkt med livet viser »Livet skal leves« på to måder.

For det første gennem historien som læses højt. Ifølge den må modellen dø, når portrættet er fuldendt, når det er som livet selv. Hovedpersonens død i »Livet skal leves« er altså filmens egen hævvelse af, at filmen er som livet. – For det andet understreges dette skæringspunkt mellem kunst og virke-

lighed af to påmindelser om kunsten. Den ene er billedet af Hollywood-stjernen på væggen ved siden af vores hovedperson, mens hun lytter til historien om maleren og hans model. Den anden er hendes længe fastholdte blik på først Louvre, så en biografportal, mens hun køres i hast gennem byen, frem til det sted, hvor der skal handles om hende, og hvor hun skydes ned.

* * *

Dette portræt, der hævder om sig selv, at det er som livet, hvorfor breder det sig over prostitutionen i Paris? Det må dog siges at være en forholdsvis ringe del af den samlede mængde liv, der rent faktisk finder udfoldelse under præcis de omstændigheder.

Her ligger fornærmelsen og venter lurende på publikum. Hvorfor kommer man i biografen? For at se kunstens livagtige gengivelse af livet selv. Og i dette tilfælde véd man på forhånd, at det drejer sig især om bordeller i Paris. Er billedet ikke livagtigt nok? Er prisen for høj? Bon, så pifter man, når dristigheden stiger og falder ude af takt med de private behov.

At »Livet skal leves« er et *portræt* af virkeligheden (til forskel fra den) markeres med talrige midler: de mange ord på tryk, anvendelsen af indlagt film i filmen (sekvens fra Dreyers »Jeanne d'Arc«), musikalsk ledetema, hovedpersonens tre navne (Hanne, Nana, Anna) – og spillet på publikum.

Det er dette sidste, som er den store risiko. Hvis det mislykkes, mislykkes filmen delvis. Publikum har nemlig også *sit* portræt for øje, og hvis filmen er sand skal publikum i biografen opføre sig som sit portræt på lærredet. Portrættet serveres i to omgange. Der er publikum som sex-hungrende, det er bordellets tilfredse gæster. Her er der stilhed i biografen, man får i de øjeblikke, hvad man har betalt for. Men man har betalt for hele filmen, og man kan ikke se pointen mod slutningen. Derfor pifter man præcis i det øjeblik, da de to købere på filmen skyder Nana: først klikker den fint klædte købers pistol, (publikum holder vejret), han beder straks sin mindre fint klædte partner om at udrette det fornødne. Han skyder, Nana falder om, publikum har piftet. Man piftede virkelig. Var det skuffet købelyst? Eller var det bare et tilfælde, som lignede en tanke.

* * *

Til slut dette: Det sidste, dræbende skud affyres af den mand, som har søgt at sælge Nana. Hårdt såret vakler hun hen imod ham og hans bil. Alfonsen skyder. Modellen er død, filmen er færdig.

[1963]